higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

INLEIDENDE HIGIËNE EN VEILIGHEID N4

7 JUNIE 2019

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A

VRAAG 1

1.1	1.1.1	A		
	1.1.2	B		
	1.1.3	D		
	1.1.4	B		
	1.1.5	B		
	1.1.6	B		
	1.1.7	C		
	1.1.8	C		
	1.1.9	C		
	1.1.10	C		
			(10 × 2)	(20)
1.2	1.2.1	E		
	1.2.2	A		
	1.2.3	J		
	1.2.4	F		
	1.2.5	G		
	1.2.6	C		
	1.2.7	B		
	1.2.8	K		
	1.2.9	I		
	1.2.10	D		
			(10 × 1)	(10)
1.3	1.3.1	Onwaar		
	1.3.2	Onwaar		
	1.3.3	Waar		
	1.3.4	Waar		
	1.3.5	Onwaar		
	1.3.6	Waar		
	1.3.7	Onwaar		
	1.3.8	Onwaar		
	1.3.9	Onwaar		
	1.3.10	Onwaar		
			(10 × 1)	(10)
1.4	1.4.1	Dien as was- en skoonmaakmiddels		
	1.4.2	Verwyder verskillende soorte vlekke		
	1.4.3	Niepatogeniese mikro-organismes		
	1.4.4	Voedsel word outomaties of spontaan bederf		
	1.4.5	'n Chemikalie wat gebruik word om toerusting skoon te maak wat vir die voorbereiding van voedsel gebruik word		
			(5 × 2)	(10)
				[50]

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

VRAAG 2

2.1
- Die maaltye is op houtborde bedien – dit absorbeer vog.
- Die houtborde was gekrap en gekraak – dit raak vol kieme.
- Dit is met die hand gewas en die temperatuur van die water was waarskynlik nie tussen 50 °C en 60 °C nie. Koue water beveg nie kieme nie.
- Daar is nie 'n tweede wasbak vir afspoel en ontsmetting nie.
- Die slaaie is teen kamertemperatuur op die houtborde gelos – kamertemperatuur is ideaal vir die vorming van voedselvergiftiging.
- Party van die slaaie het hoërisiko-bestanddele bevat, soos rys en eiers, en het mayonnaisesous bevat, wat rou eier bevat en ideaal is vir die broei van voedselvergiftiging-organismes.
- Die slaaie is op die houtborde kruisbesmet. (7 × 2) (14)

2.2
- Verwyder sigbare vuiligheid.
- Was met baie warm water en skoonmaakmiddel.
- Spoel af om vuiligheid en skoonmaakmiddel te verwyder.
- Ontsmet met baie warm water.
- Droog af. (5 × 2) (10)

2.3
- Sny weg van jou af.
- Gebruik messe slegs om te sny, nie vir ander take nie.
- Die regte messe moet vir sekere take gebruik word.
- Messe moet altyd skoon en skerp wees.
- Handvatsels moenie vetterig wees nie.
- Dra die messe met die punt na onder.
- Messe moet plat op die oppervlak neergesit word.
- Moenie messe in opwasbakke plaas nie. (Enige 6 × 1) (6)

2.4
- Grootmaatpotte
- Outomatiese kookpotte
- Drukkastrolle
- Waterkook-toestelle (4)

2.5 2.5.1
- Uitermatige hitte moet vermy word.
- Gebruik plastiek- of houtspatels om kontak van die oppervlak met metaalvoorwerpe te vermy.
- Ekstra sorg is nodig. Die gebruik van lap of papier is die geskikste.
- Werk versigtig wanneer kleefvrye metaal skoongemaak word.

(Enige 3 × 1) (3)

2.5.2
- Moenie deure toeslaan nie.
- Maak seker dat die dreinkraan goed toegedraai is.
- Maak seker dat die verhittingselement heeltemal bedek is.
- Volg die vervaardiger se instruksies vir die skoonmaak en versorging van die toerusting.
- Behoorlike werking en versorging is noodsaaklik.
- Maak ná gebruik met warm seepwater skoon.
- Borsels en lappe moet ná gebruik skoongemaak word en nooit vuil gebêre word nie. (Enige 3 × 1) (3)

2.6
- Hou die huis en omgewing so skoon as moontlik.
- Moenie voedsel laat rondstaan nie en maak vuiligheid dadelik skoon.
- Bedek alle voedsel.
- Vullisblikke moet stewige deksels hê en moet gereeld met ontsmetmiddels skoongemaak word.
- Nat afval, soos vrugte- en groenteskille, moet in koerantpapier toegedraai word voordat dit in die vullisblik gegooi word.
- Rotte, muise, insekte en kakkerlakke gebruik donker, vuil kaste en pakkamers as broeiplekke. Moenie koerante en tydskrifte in stapels pak nie.
- Maak die plek gereeld skoon en moenie vuil of klam items bêre nie, want dit sal kleremotte en vismotte lok.
- Gebruik 'n insekdoder of gif wat spesifiek gemaak is om 'n spesifieke plaag dood te maak. (Enige 5 × 2) (10)

[50]

VRAAG 3

3.1 3.1.1
- Beskermend
- Wasbaar
- Geskikte kleur
- Liggewig
- Pas goed
- Sterk
- Absorberend (Enige 7 × 1) (7)

3.2
- Maak binne-oppervlakke met louwarm water en 'n matige skoonmaakmiddel skoon.
- Maak die buitekant skoon en droog oppervlakke binne en buite af.
- Verwyder enige eksterne vuiligheid en stof, wat die sirkulasie van lug kan beperk.
- Skakel die yskas aan en maak seker dat die korrekte temperatuur bereik word. (4)

3.3
- Om die aantreklik voorkoms van materiale en apparaat te behou
- Vir higiëniese doeleindes
- Om die negatiewe uitwerking van aanslag teë te werk (3)

3.4
- Gebruik 'n vloeibare seep wat in 'n skoon seephouer gehou word.
- Gebruik water wat warmer is as wat die vel kan hanteer.
- Maak jou hande, polse en voorarms behoorlik nat.
- Wend seep aan die palm van elke hand en vryf die seep oor elke hand, pols en voorarm, asook tussen jou vingers.
- Spoel jou hande en voorarms deeglik met warm lopende water af.
- Maak jou hande met 'n weggooibare papierdoekie of droër droog.
- Gebruik 'n naelborsel om jou naels skoon te maak.
- Gebruik handeroom wanneer jy nie werk nie. (8)

3.5
- Bad of stort een of twee keer per dag.
- Gebruik'n matige seep en gesiglap en droog jou lyf goed af.
- Wend deodorant onder jou arms aan.
- Verwyder die hare op jou bene en in jou armholtes.
- Smeer 'n geskikte room aan jou lyf. (Enige 5 × 1) (5)

3.6
- Chemiese voedselbederf
- Spontane voedselbederf
- Mikrobiologiese bederf
- Fisiese voedselbederf (Enige 3 × 1) (3)

3.7 3.7.1 Natuurlike gif is teenwoordig in voedsel wanneer dit geëet word, byvoorbeeld sekere soorte sampioene.

3.7.2 Toksiene in die voedsel wat deur bakterieë veroorsaak word, byvoorbeeld stafilokokkus en clostridium botulinum

3.7.3 Mikotoksiene word deur muf voortgebring, byvoorbeeld aflatoksiene.

(3 × 3) (9)

3.8
- Termoplastiek – nylon of viniel (vloerbedekking)
- Termoverhardende plastiek – melamien (breekware), bakeliet (handvatsels van kastrolle) (2 × 2) (4)

3.9
- Sny weg van jou af.
- Gebruik messe slegs om te sny, nie vir ander take nie.
- Die regte messe moet vir sekere take gebruik word.
- Handvatsels moenie vetterig wees nie.
- Messe moet afgevee word met die snykant wat weg van jou hand wys.
- Vee stukkende kombuisware op eerder as om dit op te tel.
- As daar stukkende glas in die wasbak is, moet jy die water laat uitloop voordat jy dit uithaal.
- Verwyder alle spykers en krammetjies wanneer jy kratte gebruik en gooi dit weg.
- Gooi gebreekte of gekraakte kombuisware weg. (Enige 7 × 1) (7)

[50]

Kopiereg voorbehou

VRAAG 4

4.1 4.1.1

- Hou messe skerp.
- Handvatsels moenie vetterig wees nie.
- Hou breekbare items op 'n veilige plek.
- Sny weg van jou af. (Enige 4 × 2) (8)

4.1.2

- Maak enige gemors dadelik skoon.
- Hou gange en trappe skoon en oop.
- Moenie voorwerpe dra wat te groot is om daaroor te kan sien nie.
- Stap. Moenie hardloop nie.
- Gebruik 'n veilige leer, nie 'n stoel of 'n stapel bokse nie, om hoë rakke te bereik of hoë toerusting skoon te maak.
- Moenie agteruit loop nie.
- Moenie swaar toerusting hoog op rakke pak nie.
- Moenie items of elektriese toestelle laat rondstaan nie.
- Gebruik in- en uit-tekens op deure korrek.
- Hou aan die regterkant van trappe of gange.
- Bedek glyerige vloerareas met glybestande rubbermatte of gangtapyte.
- Trek veiligheidskoene aan. (Enige 8 × 1) (8)

4.2

- Gebruik dik, droë kussings om warm potte te hanteer.
- Panhandvatsels op die stoof moet na binne wys.
- Kry hulp wanneer jy swaar houers met warm voedsel beweeg.
- Maak deksels weg van jou oop om stoom veilig te laat ontsnap.
- Waarsku mense wanneer jy met warm panne loop.
- Dra langmoubaadjies om genoegsame beskerming te bied.
- Skinkborde met warm vloeistof daarop moet versigtig hanteer word.
- Gee goed aandag wanneer jy voedsel braai.
- Wees versigtig wanneer stoomkokers oopgemaak word. (Enige 6 × 1) (6)

4.3

- Die kamer moet behoorlik belug word.
- Draai die gas eers aan nadat jy 'n vuurhoutjie gevind het.
- Maak die venster oop en skakel die hooftoevoer af as daar 'n gaslekkasie is.
- Moenie gasbranders naby vlambare voorwerpe, soos gordyne, gebruik nie. (4 × 2) (8)

4.4

- Wend direkte druk op die wond aan.
- Wend direkte druk met jou hand aan.
- Rus. Die persoon moet in 'n sittende of lêende posisie geplaas word. (3 × 2) (6)

4.5

- Verwyder die brandstof. Skakel die kragtoevoer af.
- Smoor die vlamme met 'n geskikte blusser.
- Verwyder die hitte. (3 × 2) (6)

Kopiereg voorbehou

4.6
- Moenie oorlaai nie.
- Oop of stukkende drade of beskadigde toerusting moet dadelik vervang word.
- Party toerusting moet geaard word.
- Party elektriese toestelle het stroomverbrekers by die hooftoevoer, wat die krag sal afskakel as daar 'n sterk stuwing van die masjien af is.
- Laat groot herstelwerk aan 'n kundige oor.
- Moenie elektrisiteit naby water gebruik nie.
- Skakel die stroom af wanneer jy 'n prop in 'n sok druk of dit uithaal.
- Ontkoppel altyd die kragdraad deur die prop uit te trek, eerder as om dit aan die draad uit te trek. (8)

[50]

TOTAAL AFDELING B: 150
GROOTTOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou